

Prologas

Kartą mama pasakė, jog norėdama sužinoti, už ko ištekėsi, turi nulupti obuolį vientisa žievele ir mesti ją per petį. Esą ji suformuoja raidę. Bent jau retkarčiais. Mama taip karštligiškai troško man laimės, jog nesutikdavo pripažinti, kad kartais ta lupena panėšėja į septynetą ar dvejetą, ir iškapstydavo įvairiausių vardų, prasidedančių raide B ar D. Net jei nepažinodavau jokio vyro tokiu vardu.

Susipažinusi su Gajumi apsiėjau be obuolių. Supratau vos jį išvydusi; neabejojau pažinusi jo veidą, kaip neabejojau žinanti savo vardą. Tai jo veidas išplėš mane iš namų, mylės ir dievins mane, jis taps gražučių mano kūdikių tėvu. Tai į jo veidą nebyliai žvelgsiu, jam kartojant santuokos priesaiką. Jo veidas — pirmas dalykas, kurį pamatysiu ryte ir paskutinis prieš sumerkiant akis vakare.

Ar jis apie tai nutuokė? Žinoma. Matote, jis mane išgelbėjo. Nelyg riteris, vietoje žvilgančių šarvų vilkįs purvu aptėkštus drabužius. Riteris, išniręs iš tamsos ir išvedęs mane į šviesą. Na, tiksliau, į stoties laukiamąją salę. Tie kareiviai ėmė kabinėtis, kol laukiau naktinio traukinio. Užsibuvau viršininko ir jo žmonos surengtame šokių vakarėlyje ir nespėjau į traukinį. Kareiviai buvo girtutėliai, įkyriai kalbino mane, o aš puikiai žinojau, kad nevalia su jais kalbėtis, todėl kuo labiau nuo jų nusisukau ir atsėdau ant suolo kampe. O tada jie vis artėjo, kol vienas ėmė mane grabinėti, bandydamas nuduoti, esą tik pokštaująs; aš baisiai išsigandau, nes buvo vėlu ir niekur nebuvo matyti nei nešiko, nei kitų keleivių. Vis prašiau palikti mane ramybėje,

bet kareiviai neklausė. Mano prašymai jiems atrodė nė motais. Tada stambiausias ir iš pažiūros žiaurus tipas šlykščiai apžėlusiu veidu prisispaudė prie manęs ir, skleisdamas dvoką sau iš burnos, pasakė, jog padarys man, ką tinkamas, nesvarbu, noriu aš to, ar ne. Tada, žinoma, norėjau surikti, bet, matote, man nepavyko, nes suakmenėjau iš baimės.

Tą akimirką pasirodė Gajus. Įgriuvo į laukiamąją salę ir pareikalavo pasiaiškinti, ką tas kareivis sau manęs, bei pagrasi- no kaip reikiant iškaršti jam kailį. Pasirengęs kautis, drąsiai sto- jo prieš tris sėbrus, ir šie paleido jo adresu keletą keiksmožodžių, o vienas pakėlė kumščius, bet netrukus, kadangi buvo bailiai, visi kiek pasiplūdę pabėgo.

O aš virpėjau, iš akių liejosi ašaros, ir tada jis pasodino mane ant kėdės ir pasisiūlė atnešti stiklinę vandens, kad nurim- čiau. Buvo toks malonus. Toks geras. Pažadėjo palaukti su ma- nimi iki atvyks traukinys. Ir pažadą tesėjo. Štai tada geltonoje stoties šviesoje pirmą kartą pažvelgiau jam į veidą. Įdėmiai pa- žvelgiau. Ir supratau, kad tai jis. Tai iš tiesų buvo jis.

Kai papasakoju mamai, ji — tik norėdama patikrinti — nulupo obuolį ir sviedė odelės juostą man per petį. Man pasiro- dė, kad nukritusi ji panėšėjo į raidę D. Mama iki šiol dievagojasi aiškiai mačiusi G. Bet tada mudu buvome pažengę kur kas to- liau, nei būtų galėję parodyti obuolių burtai.

PIRMA DALIS

Fredis vėl sirgo. Šį kartą, kaip paaiškėjo, prisivalgė žolės. Ja buvo nusidažęs putotas smaragdo spalvos klanas prie komodos. Jame buvo matyti dar sveikų žolės lapelių.

— Kiek kartų turiu tau kartoti, kvaily, — spigiu balsu šuko Silija, įmynusi į balutę vasarinėmis basutėmis. — *Nesi* arkllys.

— Arba karvė, — nuo virtuvės stalo paslaugiai pridūrė Silvija, kruopščiai klijuodama į albumą namų apyvokos reikmenų paveikslėlius.

— Arba kitas sukniastas gyvulyš. Turėtum valgyti duoną, ne žolę. Pyragą. Normalų maistą. — Silija nusiavė basutę ir, suėmusi smiliumi ir nykščiu, laikė ją virš virtuvės kriauklės. — Fui, koks tu *šlykštus*. Kodėl nuolat taip elgiesi? Mamyte, pasakyk jam. Jis turėtų bent jau išvalyti, ką pridirbęs.

— Tikrai, Frederikai, mielasis, išvalyk.

Įsitaisiusi prie židinio krėsle aukšta atrama ponია Holden tikrino laikraštyje, kurią valandą rodys jos mėgstamą serialą apie policiją. Tai buvo vienas iš nedaugelio jai likusių džiaugsmų nuo tada, kai atsistatydino ponas Čerčilis. Ir po paskutiniojo jos vyro akibrokšto. Nors, žinoma, ji paminėtų tik poną Čerčilį. Sakė Lotei, kad juodvi su ponia Antrobus kol kas nėra praleidusios nė vienos šio neva nuostabaus serialo serijos. Beje, ji ir ponia Antrobus buvo vienintelės, turinčios televizorius visame Vudbridžo prospekte, todėl su gana dideliu pasimėgavimu pasakodavo kaimynams, kaip nuostabu kone viskas, ką rodo per televizorių.

— *Išvalyk*, Fredi. Fui. Ir kodėl man teko brolis, valgantis gyvulių maistą?

Fredis sėdėjo ant grindų prie neužkurto židinio ir stumdė mažą mėlyną sunkvežimį pirmyn atgal kilimėliu, kaskart pakeldamas jo kraštus.

— Tai ne gyvulių maistas, — patenkintas pasakė jis. — Jį valgyti liepė Dievas.

— Mamyte, jis mini Dievo vardą be reikalo.

— Geriau nesakyk „Dievas“, — tvirtai patarė Silvija, ant rausvai violetinio kartono užklįjavusi plakiklio paveikslėlį. — Jis parblošk tave ant žemės.

— Esu tikra, kad Dievas neminėjo būtent žolės, Fredi, brangusis, — išsiblaškiusi sumurmėjo ponija Holden. — Silija, mieloji, gal galėtum prieš išeidama paduoti man akinius? Laikraščių šriftas kaskart vis smulkėja.

Lotė kantriai stovėjo prie durų. Šią popietę gerokai pavargo ir nekantravo kuo greičiau sprukti. Nors jiedvi su Silija nekenčia suktis aplink puodus, Ponia Holden primygtinai reikalavo padėti jai ruošti morengus labdaros prekybai, tad Silija, sugaišusi virtuvėje vos dešimt minučių, o tada pasiskundusi galvos skausmu, išsisuko nuo darbo. Taigi Lotė turėjo išklaudyti ponios Holden nuogąstavimus dėl kiaušinių baltymų ir cukraus bei apsimesti nepastebinti nervingai besiplaikstančių jos rankų ir ašaromis patvinusių akių. Ir štai pagaliau tie bjaurybės iškepė ir apgauti riebalams nepralaidžiu popieriumi saugiai nugulė į skardines dėžutes, o tada — koks netikėtumas! — Silija stebuklingai pagijo. Apsiavusi basutę ji pamojo Lotei, esą metas nešdintis. Silija užsimetė ant pečių megztinį ir priešais veidrodi vikriai susilygino plaukus.

— Ir kurgi judvi, mergaitės, susiruošėte?

— Į kavinę.

— Į parką.

Atsakiusios tuo pačiu metu jos įsmeigė viena į kitą nervingus kaltinančius žvilgsnius.

— Einame ir ten, ir ten, — tvirtai nukirto Silija. — Pirma į parką, paskui — į kavinę.

— Jos eina bučiuotis su berniukais, — pasakė prie albumo palinkusi Silvija. Vienos kasos galiuką ji laikė burnoje. Retkarčiais šlapias ir sulaižytas jis išlįsdavo lauk. Ji tris kartus dramatiškai pabučiavo orą, o tada pridūrė: — Bučiuotis yra šlykštu.

— Na, neprisigerkite per daug. Juk žinote, kad nuo kavos imate paikioti. Lote, brangute, prižiūrėk, kad Silija nepadauginų. Daugiausia — du puodelius. Ir grįžkite iki pusės septintos.

— Per tikybos pamokas pasakojo, jog Dievas sako, kad mimsime žemės vaisiais, — pakėlęs akis nuo grindų tarė Fredis.

— Ir pažiūrėk, kaip susirgai jų prisivalgęs, — atšovė Silija. — Negaliu patikėti, mamyte, kad neliepi jam išvalyti tos baltos. Jam *nuolat* pavyksta išsisukti.

Ponia Holden paėmė jai atneštus akinius ir lėtai užsidėjo ant nosies. Ji atrodė taip, tarsi iš paskutiniųjų kapanotųsi jūros bangose, kategoriškai nenorėdama pripažinti, jog stovi ant sausos žemės.

— Fredi, nueik ir paprašyk Virdžinijos, kad atneštų skudurą, gerai? Geras berniukas. Silija, brangute, nebūk bjauri. Lote, pasitaisyk palaidinę, mieloji. Atrodai keistai. Klausykite, mergaitės, juk neketinate eiti paspoksoti į naująją atvykėlę? Juk nenorime, kad ji pamanytų, jog Meremo gyventojai yra kaimiečiai išsižiojėliai.

Stojo trumpa tyła, ir Lotė pastebėjo, kad Silijos ausis užliejo lengvas raudonis. Jos pačios ausys nė nesušilo: per daugelį metų ji patyrė ir baisesnių apklausų, kurios padėjo ištobulinti neigimo taktiką.

— Iš kavinės eisime tiesiai namo, ponja Holden, — tvirtai pažadėjo Lotė. Jos žodžiai, žinoma, galėjo reikšti bet ką.

Tai buvo didžiosios kaitos diena: vieni poilsiautojai šaštadieniniais traukiniais atvyko iš Liverpulio gatvės*, kiti — vos mažiau išblyškę — nenoriai traukė atgal į miestą. Šiomis dienomis šaligatviais skersai išilgai zujo berniukai, tempiantys pasakubomis sukaltus medinius vežimėlius, nukrautus išsipūtusiais lagaminiais. Jiems įkandin, vesdamiesi už parankių žmonas, ėjo išsekę vyrai, vilkintys gerais vasariniais kostiumais, patenkinti, kad sumokėję vos keletą pensų gali pradėti metines atostogas it karaliai. Ar bent jau nevilkti savo pačių lagaminų.

Poilsiautojų kaita buvo bemaž nematoma ir niekas jos nepastebėjo. Išskyrus, žinoma, Siliją Holden ir Lotę Swift. Jiedvi sėdėjo ant suolo miesto parke, iš kur atsivėrė keturių kilometrų Meremo pajūrio vaizdas, ir susižavėjusios stebėjo pušų pavėsyje vos įžiūrimą furgoną, kurio tamsiai žalias variklio dangtis žioravo vidudienio saulėje.

Apacioje, lyg tamsūs šukų dantys, į kairę driekėsi bango-laužiai; jūros vanduo palengva slūgo šlapiu smėliu, ant kurio buvo pritaškuota mažyčių figūrų, drąsiai pasitinkančių žvarbų, nebūdingą šiam metų laikui vėją. Adelinos Armand atvykimas, kaip vėliau nusprendė merginos, prilygo Šebos karalienės vizitui. Na, su sąlyga, kad Šebos karalienė būtų nusprendusi pasirodyti Mereme šeštadienį, pačiame vasaros sezono įkarštyje. Tai reiškia, kad visi tie žmonės, kurie galėtų tinkamai įvertinti ekstravagantiškus atvykėlius, pavyzdžiui, ponja Kolkahun, Aldermanas Eliotas, prie promenados įsikūrusių viešbučių šeiminin-

* Liverpool Street — gatvė, kurioje įsikūrusi centrinė Londono geležinkelio stotis (čia ir toliau — *vert. past.*).

kės ir kiti, nestovėjo tylūs prie vartų, stebėdami, kaip vilkstinė furgonų, gabenančių lagaminus, didžiulius paveikslus (šie buvo ne šeimos narių portretai ir ne drobės su nutapytais šuoliuojančiais žirgais, bet tokie, kuriuose be jokios tvarkos tėkstelėta spalvų), galybę knygų ir *aiškiai* ne vietinės kilmės rankdarbių, iš lėto dingsta seniai negyvenamame *art deco* stiliaus name prie jūros. Tie žmonės grūdosi eilėje pas mėsininką arba skubėjo į viešbučių bendrijos susirinkimą.

— Ponia Hodž sakė, kad ji tolima karališkosios šeimos giminaitė. Regis, kilusi iš Vengrijos.

— Nesąmonė.

Pūsdama akis Silija pažvelgė į draugę.

— Sakau *tiesą*. Ponia Hodž kalbėjosi su ponia Ansti, o ši pažįsta advokatą ar kažką, kas rūpinosi namu. Pasak jo, ji *išties* kažkokia Vengrijos princesė.

Merginoms po kojomis keletas šeimų pasidalijo paplūdimį: buvo matyti, kaip žmonės sėdi už ištemptų dryžuotų skydų ar pajūrio nameliuose slepiasi nuo gūsingo jūros vėjo.

— Armand nėra vengriška pavardė, — tarė Lotė ir nusižėrė vėjo plakamus į burną plaukus.

— Tikrai? Iš kur žinai?

— Visa tai paistalai. Ir ką gi Vengrijos princesei veikti Mereme? Aišku kaip dieną, kad ji būtų apsigyvenusi Londone arba Vindzoro pilyje. Tik ne tokioje skylėje kaip ši, kur nieko nevyksta.

— Jei ji ir būtų krausčiusis į Londoną, tai ne į tavo rajoną, — kone pašaipiai atsakė Silija.

— Taip, — sutiko Lotė. — Ne į mano rajoną.

Ten, kur gyveno Lotė, įdomiais žmonėmis nė nekvepėjo: tai buvo Rytų Londono rajonas, kimšte prikimštas paskubomis suręstų fabriku, vienoje jo pusėje stovėjo dujų gamykla, kitoje

plytėjo ištisi bjaurių pelkių hektarai. Kai pirmaisiais karo metais Lotę pirmąsyk evakavo į Meremą, ji manė (nors to ir neparodė), kad geraširdžiai kaimiečiai iš jos šaiposi, teiraudamiesi, ar ji ilgisi Londono. Lygiai taip pat išmušta iš vežių ji atrodydavo ir klausinėjama apie šeimą. Paskui žmonės ėmė mažiau ja domėtis.

Tiesą sakant, likus dvejiems metams iki karo pabaigos, Lotė grįžo namo, bet po karštligiško susirašinėjimo su Silija ir dėl tvirto ponios Holden įsitikinimo, esą negana, jog Silijai būtų smagu turėti savo amžiaus draugę, Kiekvienas Privalo Kiek Galėdamas Prisidėti Prie Bendruomenės Gerovės, Lotę pakvietė grįžti į Meremą: iš pradžių atostogų, o tada, atostogoms nusitęsiant į mokslo metus, ji pasiliko čia visam laikui. Dabar Holdenų šeimoje Lotė jautėsi sava; nors jos gyslomis tekėjo kitoks kraujas ir ji priklausė žemesniam visuomenės sluoksniui (tau niekada nepavyks visiškai atsikratyti Rytų Londono tarties), atėjo metas, kai ilgalaike jos viešnage kaimiečių niekam nebekėlė nuostabos. Be to, Mereme buvo įprasta, kad atvykėliai užsibūtų. Tokia jau ta jūros galia.

— Gal ir mums derėtų ką nors pasiimti? Pavyzdžiui, puokštetę gėlių? Kad turėtume pretekstą įsmukti vidun?

Buvo aiškiai matyti, kad Silija gailisi užsiminusi apie Rytų Londoną: ji maloniai šypsojosi Lotei ta Moiros Šerer* šypsena, rodydama apatinius dantis.

— Neturiu pinigų.

— Mes ir nepirksime. Juk žinai, kur auga gražios laukinės gėlės. Mamytei juk priskini.

Lotė pajuto, kad paskutinį sakinį draugė ištare su vos juntama pagieža balse.

* Moira Shearer — britų balerina ir aktorė (1926–2006).

Jos nusliuogė nuo suolo ir patraukė į parko pakraštį, kur tik ketaus turėklas žymėjo takelio palei uolas pradžią. Vasaros vakarais Lotė dažnai čia vaikštinėdavo, kai nebegalėdavo tverti Holdenų namų triukšmo ir tramdomos isterijos. Mėgdavo klausytis danguje nardančių žuvėdrų ir griežlių, priminti sau, kas ji tokia. Ponia Holden pasakytų, kad normalūs žmonės tokia savistaba neužsiima, ar kad tai mažų mažiausiai kvaila užgaida, todėl, norėdama apsidrausti nuo ponios Holden pastabų, ji grįždavo namo nešina laukinių gėlių puokštelėmis. Beveik dešimt metų gyvendama po svetimu stogu tapo ne pagal amžių įžvalgi, išmoko pajusti namuose bręstančius barnius, nors dar nebuvo išaugusi iš paauglystės. Vis dėlto reikia pasakyti, kad Silija niekada nelaiškė jos varžove.

— Ar matei, kiek skrybėlių dėžučių įnešė vidun? Mažiausiai septynias, — gūrindama takeliu tarė Silija. — Kaip tau šita?

— Ne. Šios greitai nuleipsta. Paieškok violetinių. Ten, prie didžiosios uolos.

— Turbūt ji maudosi piniguose. Mamytė sakė, kad prie namo reikės gerokai paplušėti. Pasak dažytojų, ten visiškas sąvartynas. Nuo tada, kai Makpersonai išsikėlė į Hampšyrą, niekas ten nebegyveno. Praėjo turbūt kokie devyneri metai?

— Nežinau. Nepažinojau Makpersonų.

— Jie buvo tokie nuobodos. Ji avėjo devinto numerio avalynę. Ponia Ansti sakė, kad ten net padoraus židinio nėra. Visas išplėšta.

— Ir sodai baisiai peraugę.

Silija sustojo.

— Iš kur žinai?

— Buvau ten užkopusi keletą kartų. Vaikštinėdama.

— Kokia slapukė! Kodėl nenusivedei manęs?

— Tavęs niekada netraukė pasivaikščiojimai.

Lotė pažvelgė į furgoną ir ją užplūdo tylaus jaudulio banga. Jos buvo įpratusios prie atvykėlių, juk Meremas — atostogų miestas, kur metų laikus žymi kintantys žmonių srautai: čia jų sumažta, tarytum vandens per atoslūgį, čia vėl privažiuoja, it juos būtų atplukdžiusi potvynio banga; bet nuo minties, jog didysis namas vėl alsuos gyvybe, pastarosios savaitės prisipildė tam tikro bežadžio laukimo.

Silija vėl pažvelgė į gėles. Laikydama saujoje sudėjo jas į tvarkingą puokštelę, o vėjas pakėlė jai plaukus tarytum auksinę užsklandą.

— Man atrodo, kad nekenčiu tėvo, — garsiai pasakė ji, staugia įbedusi akis į horizontą.

Lotė nė nesukrutėjo. Ne jos reikalas aptarinėti Henrio Holden vakarienes su sekretore.

— Mamytė tokia kvaila. Apsimeta, kad nieko nevyksta. — Stoją trumpa tylą, tik čaižiai klykavo žuvėdros virš galvų. — Dieve, negaliu sulaukti, kada iš čia išvažiuosiu, — galop pridūrė ji.

— O man čia patinka.

— Taip, bet tau nereikia žiūrėti, kaip tavo tėvas elgiasi it paskutinis kvailys. — Silija vėl pasisuko į Lotę ir stumtelėjo ją ranka. — Štai. Kaip manai, pakaks?

Lotė įsižiūrėjo į gėles.

— Nejau nori lipti aukštyn? Vien tam, kad pavėpsotum į jos daiktus?

— Ak, o tu nenori, vyriausioji motinėle?

Merginos išsišiepė viena kitai, o tada, sijonams ir megztiems plazdant iš paskos, bėgte pasileido atgal link miesto parko.

*

Kadaiše privažiavimas prie vilos „Arkadija“* buvo žiedinis; kaimynai iki šiol prisiminė, kaip triuškindamos žvyrą ilgų žemų automobilių kolonos stabtelėdavo prie pagrindinių durų, o tada, padariusios grakštų lankstą, išvažiuodavo. Tai buvo žymus namas, pastatytas tarp geležinkelio bėgių (ši savybė buvo tokia svarbi, kad Meremo nekilnojamojo turto skelbimuose namai būdavo skirstomi į esančius „viduje“ ir „išorėje“). Jį pastatė Entonis Grešemas, vyriausiasis Voltono Grešemo sūnus, kai, sukūręs niekuo neypatingą variklio detalę, pardavęs ją „General Motors“ ir uždirbęs krūvą pinigų, grįžo iš Amerikos. Jis iškilmingai pareiškė norįs, kad vila būtų panaši į kino žvaigždės. Panašų namą, priklausantį garsiai tyliojo kino aktorei, jis nusižiūrėjo Santa Monikoje: pastatas buvo ilgas, žemas, baltas, su didelėmis erdvėmis už stiklo sienų ir mažesniais, apvaliais tarsi laivo kajutės langais. Toks namas jam reiškė spindesį, naujuosius pasaulius, drąsią šviesią ateitį (kokia ironija, kad pats jos nesulaukė; būdamas keturiasdešimt dvejų žuvo partrenktas automobilio. Roverio.). Kai namą pagaliau pastatė, dalis Meremo gyventojų pasipiktino jo modernumu ir bėdodavo vieni kitiems, neva jis „iškrentas iš konteksto“. Todėl kai naujieji savininkai Makpersonai po keleto metų išsikėlė ir namas liko stovėti tuščias, kai kurie vyresnieji kaimiečiai lengviau atsikvėpė, nors galbūt niekada ta tema nedaugžodžiaudavo. Dabar iš šiaurės pusės galėjai privažiuoti nebent prie vartų, už kurių kadaiše driekėsi takelis prie jūros, toliau keliukas buvo visiškai užžėlęs gervuogių ir šėivamedžių raizgalyne. Nesant kelio pirmyn, prie namo gausiai liejosi keiksmai ir girgždėjo pavarų svirtys, kai iškrovę daiktus vairuotojai stengėsi apsukti vieną paskui kitą pastatytus furgonus ir grįžti į keliuką.

* Arcadia (*angl.*) — vieta, kur ramu ir malonu.

Kurį laiką Lotė su Silija stovėjo žiūrėdamos į įrudusius ir prakaituotus baldų nešikų veidus, o tada, mojuodama raktų ryšuliu, iš namo išbėgo aukšta moteris kaštoniniais plaukais, susuktas į standų kuodą.

— Palūkėkite, — maldavo ji. — Sustokite. Aš jį patrauksiu į daržą.

— Kaip manai, ar tai ji? — sukuždėjo Silija, kažkodėl pasislėpusi už medžio.

— Iš kur man žinoti?

Pamačiusi, kad Silija staiga susidrovėjo, Lotė ir pati pasijuto nepatogiai. Jos prisispaudė viena prie kitos ir, nugaroje tampriai suėmusios plačius sijonus, kad nekyšotų iš už medžio, stebėjo, kas vyksta prie namo.

Moteris įsėdo į automobilį ir apsižiūrėjo, tarsi svarstydamą, ką daryti toliau. Skaudžiai prikandusi apatinę lūpą, giliai įkvėpė ir rove atbula tiesiai į priekines furgono groteles.

Stojo trumpa tyla, o tada vienas iš vyrų garsiai nusikeikė ir numygo signalą. Moteris pakėlė galvą ir merginos suprato, kad ji, ko gero, susilaužė nosį. Visur pritiško kraujo: ant blyškiai žalios palaidinės, rankų, net vairo. Moteris sėdėjo tiesi vairuotojo vietoje, atrodė nustėrusi ir, žvilgtelėjusi žemyn, ėmė ieškoti, kuo sustabdyti kraujavimą.

Lotė nė pati nepajuto, kaip pasileido peraugusia veja su paruošta rankoje nosine.

— Štai, — tarė ji, pribėgusi prie moters tuo metu, kai grupelė šūkajuančių žmonių ėmė rinktis prie automobilio. — Imkite. Atsiloškite.

Lotei iš paskos atskubėjusi Silija įdėmiai pažvelgė į kraujo lašeliais nusėtą moters veidą.

— Kokia nesėkmė, — tarė ji.

Moteris paėmė nosinę.

— Dovanokite, — atsiprašė furgono vairuotojo. — Man prastai sekasi junginėti pavaras.

— Neturėtumėte vairuoti, — atsakė vyras, kuris buvo toks stambus, jog tamsiai žalia prijuostė bemaž nedengė jo pilvo. — Jūs nė nepažiūrėjote į veidrodėlį, — papriekaištavo jis, čiupinėdamas tai, kas liko iš priekinio furgono žibinto.

— Maniau, kad įjungiau pirmą pavarą. Ji baisiai arti atbulinės.

— Nukrito buferis, — susijaudinusi pastebėjo Silija.

— Tai net ne mano automobilis. O varge!

— Pažvelkite į mano žibintą! Turėsiu jį pakeisti. Užtruks laiko ir teks pakratyti kišenes.

— Suprantu, — graudžiai linktelėjusi atsakė moteris.

— Klausykite, palikite šią poniją ramybėje. Ji smarkiai susižalojo.

Prie automobilio išdygo tamsiaplaukis vyras blyškiu lininiu kostiumu.

— Tik pasakykite, kiek patyrėte nuostolio, ir aš jums sumokėsiu. Francesa, susižeidei? Pakviesti gydytoją?

— Jums nedera vairuoti, — pasakė vyras, purtydamas galvą.

— O *jums* nederėjo taip arti pastatyti furgono, — atšovė Lotė, suirzusi, kad jis toks abejingas. Vairuotojas nekreipė į ją dėmesio.

— Atleiskite, — sumurmėjo moteris. — O varge. Tik pažiūrėkite į mano sijoną.

— Nagi, kiek? Penkiolika šilingų? Svaras? — Vyras spėjo išsitraukti iš vidinės kišenės banknotų ritinėlį ir vieną po kito lupo nuo jo banknotus. — Štai, imkite. Ir dar penkis už sukeltus rūpesčius.

Regis, vairuotojas atlyžo — turbūt tai net ne jo furgonas, pamanė Lotė.

— Na, — tarė vyras. — Gerai. Manau, to pakaks.

Jis mikliai įsidėjo pinigus į kišenę ir, aiškiai supratęs, jog geriau negundyti likimo, liovėsi vaidinęs kankinį.

— Manau, liko pabaigti. Pirmyn, vaikinai.

— Pažvelk į jos sijoną, — niuktelėjusi Lotei sukuždėjo Silija.

Francesos sijonas bemaž siekė kulkšnis. Išmargintas stambiais gluosnių raštais jis atrodė keistai senamadiškas.

Lotė susizgribo apžiūrinėjanti kitas moters aprangos dalis: batelius, kurie atrodė kone karaliaus Edvardo laikų, ilgus apvalių gintarų karolius.

— Jie priklauso bohemai! — garsiai sukuždėjo ji, neslėpdama džiugesio.

— Nagi, Francesca. Eime vidun, kol neužliejai krauju viso salono.

Į lūpų kamputį įsikišęs cigaretę, švelniai suėmęs moterį už alkūnės, vyras padėjo jai išlipti iš automobilio.

Eidama prie namo ji staiga atsisuko.

— Ak, kokia graži jūsų nosinė. O aš sutečiau ją krauju, — žiūrėdama į nosinę ji nutilo. — Ar jūs vietinės? Gal užteimėte arbatos? Paprašysime Marnės užplikyti. Tai mažiausia, kuo galim jums atsidėkoti. Džordžai, pašauk Marnę. Galėčiau ir pati, bet bijau dar daugiau pritaškyti kraujo.

Lotė ir Silija susižvalgė.

— Būtų malonu, — atsakė Silija.

Tik tada, kai jos uždarė paskui save duris, Lotei toptelėjo, kad gėlės liko gulėti ant keliuko.

Įžengusi į pagrindinį prieškambarį Silija jau nebuvo tokia tikra, jog vertėjo užteiti. Tiesa sakant, ji netikėtai sustojo kaip

įkalta, ir išsiblaškiusi Lotė nosimi atsitrenkė jai į pakaušį. Nepasakytum, kad jai pakirto kojas dėl kokio nors įgimto polinkio dvejoti (jaunesnieji jos brolis ir sesuo ją praminė Įžūlia Landūne), veikiau dėl to, ką išvydo didžiuliame, į lenktą turėklą priešais pagrindines duris atremtame paveiksle. Aliejiniaais dažais jame buvo nutapyta pusiausėda gulinti nuoga moteris. Sprendžiant iš rankų ir kojų padėties, ji nebuvo, kaip Lotė pastebėjo, iš kukliųjų.

— Marne? Marne, ar girdi?

Džordžas pirmas plačiai nužingsniavo akmens plytelėmis pro dėžes, pilnas daiktų.

— Marne, gal gali atnešti šilto vandens? Francesa susižeidė. Ir kol esi ten, būk gera, paruošk arbatos. Turime svečių.

Iš gretimo kambario atsklido prislopintas atsakymas ir užveriamų durų garsas. Name nebuvo nei baldų, nei kilimų, todėl garsai kur kas skardžiau aidu atsimušė nuo akmeninių grindų ir beveik tuščių kambarių sienų. Silija sugriebė Lotę už rankos.

— Kaip manai, ar mums verta pasilikti? — pašnabždomis paklausė ji. — Sakyčiau, jie truputį per daug... *skuba*.

Lotė apsidairė aplink, apžvelgė didžiulių paveikslų stirtas, susuktus, į sieną atremtus kilimus — jie atrodė tarsi susikūprinę senyvi ponai, afrikietišką drožinį, kuriame pavaizduotas nėsčios moters pilvas. Jai pažįstamų žmonių namuose nepamatysi nieko panašaus: pas mamą tamsu, užgriozdinta, prikimšta ažuolinių baldų ir pigių porceliano niekučių, namas persismelkęs suodžių ir virtų daržovių smarve, ramybę nuolat drumsčia gatvės triukšmas arba lauke žaidžiantys kaimynų vaikai; Holdenų šeimos namas — Tiudorų atgimimo stiliaus, su daugybe priestatų, šeimninukų vertinamas tiek dėl to, jog rodo jų padėtį visuomenėje, tiek dėl turto, sukaupto viduje. Holdenai naudojami paveldėtai baldais, su kuriais privalu elgtis pagarbiai —

netgi, atrodytų, pagarbiau nei su namo gyventojais. Ant stalo šiukštu niekas nestatydavo puodelio, vaikams buvo draudžiama šokinėti ant lovų. Visą šį turtą, pasak ponios Holden, reikės „perduoti ateities kartoms“, tartum jie patys būtų viso labo tuos medžio gabalus saugantys sargybiniai. Namas buvo nuolat tvarkomas taip, kad patiktų kitiems: gražinamas „dėl ponių“, valomas dėl pono Holdeno, „kad grįžtų į švarius namus“, ir visa ši našta slėgė ponios Holden — gležno, mažo karaliaus Knuto* — pečius. Ponia beviltiškai bandė kovoti su neišvengiamu purvu ir smėliu.

O šis namas — baltas, šviesus, svetimas; keistai kampuotos formos, su ilgais, nepermatomais langais iki pat grindų, su apvaliais langeliais, pro kuriuos matyti jūra, ir gausybe prašmatnių bet kaip išdėliotų neįprastų daiktų. Čia kiekvienas daiktelis pasakojo turtingą savo kilmės iš užsienio istoriją. Lotė įtraukė namo aromato: per daugelį metų į sienas įsigėrusio druskingo oro, sumišusio su šviežiu dažų kvapu. Jis keistai svaigino.

— Juk galime išgerti arbatos. Kaip manai?

Silija nutilo ir akimis įsisiurbė Lotei į veidą.

— Tik nesakyk mamytei. Ji iš adatos vežimą priskaldys.

Jos nusekė paskui nuliūdusią Francesą į svetainę. Ten vidun plūste plūdo šviesa pro keturis į įlanką išeinančius langus, iš kurių du viduriniai buvo išlinkę pagal pusapvalę sieną. Prie tolimiausio lango dešinėje du vyrai kamavosi su karnizu ir sunkiomis drapiruotomis užuolaidomis, o kairiajame kampe klūpėjo jauna moteris ir į spintą su stiklinėmis durelėmis ilgomis eilėmis rikiavo knygas.

— Tai naujas Džiulijano automobilis. Jis pasius iš pykčio. Turėjau leisti tau jį patraukti.

* Knutas — Anglijos karalius (990–1035), pasak šaltinių, bandęs sustabdyti potvynį.

Francesa atsisėdo į kėslą ir vėl iš žaizdos pasirodžius kraujui išsitraukė nosinę.

Džordžas jau pylė jai didelę taurę brendžio.

— Džiulijanau aš pasirūpinsiu. Kaip tavo nosis? Mergyte, atrodai lyg nužengusi iš Pikaso paveikslo. Gal pakviesti gydytoją? Adelina? Pažįsti gydytoją?

— Mano tėvas gydytojas, — atsiliepė Silija. — Jei norite, galėčiau pakviesti.

Užtruko keletą sekundžių, kol Lotė pastebėjo trečią moterį. Tiesi kaip styga ji sėdėjo per vidurį mažytės sofos, per kulšnis sukryžiuvusi kojas, ant kelių sunėrusi pirštus, tarsi visai nusišalinusi nuo aplink tvyrančio chaoso. Jos glotnios, mėlynai juodos tarsi varno plunksnos garbanos buvo priglundusios prie galvos, vilkėjo senamadiškai ilgą raudoną rytietiško šilko suknelę su švarkeliu, ant kurio buvo išsiuvinėti povai, snapais kedenantys spalvotas savo plunksnas. Jos juodu pieštuku apvestos akys buvo didžiulės, o plaštakos — smulkios, nelyginant vaiko. Moteris sėdėjo taip ramiai, kad jai linktelėjus Lotė kone pašoko.

— Argi tu ne nuostabus? Štai, Džordžai. Spėjai mums surasti žvalgų.

Moteris nusišypsojo ta lėta, malonia, nuolat patenkinto žmogaus šypsena. Tartis neišdavė jos kilmės; galbūt ji prancūzė, bet, be abejonės, užsienietė. Kalbėjo žemu, kimiu balsu, linksmomis gaidelėmis banguojančia intonacija. Jos drabužiai ir makiažas buvo neįtikėtini. Net didesniame mieste moters išvaizda turėtų trikdyti, o ką jau kalbėti apie Meremą ar Voltoną prie Neizo. Lotei atėmė žadą. Ji dirstelėjo į Siliją — kvaila veido išraiška persidavė ir jai.

— Adelina. Tai... ak, dievaži, nepaklausiau judviejų vardų, — susizgribo Francesa ir pakėlė prie burnos ranką.

— Silija Holden. Ir Lotė Svift, — atsakė Silija, keistai krai-
pydama pėdą. — Gyvename už parko. Vudbridžo prospekte.

— Merginos buvo labai malonios ir paskolino man nosi-
nę, — paaiškino Francesca. — Aš ją sutečiau.

— Vargšėlė mano mieloji, — tarė Adelina, paėmusi Fran-
cesą už rankos. Lotė sekė ją akimis, tikėdamasi, kad Adelina
paguodžiamai suspaus Francesai plaštaką ar raminausiai patapš-
nos. Tačiau, švelniai glostydama, ši pakėlė moters ranką sau
prie rubino raudonio lūpų, o tada, visiems matant ir nė trupu-
čio neraustelėjusi, lėtai palinko ir pabučiavo. — Kokia *nesėkmė*.

Stojo trumpa tyla.

— Ak, Adelina, — liūdnai atsakė Francesca ir ištraukė
ranką.

Nuo šios keistos intymios scenos Lotei užėmė kvapą, ji net
nedrįso pažvelgti į Siliją.

Bet tada, akimirką patylėjusi, Adelina vėl atsigręžė į kam-
barį su plieskiančia veide šypsena.

— Džordžai, dar tau nesakiau. Argi ne miela? Sebastianas
atsiuntė mums artišokų ir sėjikų kiaušinių iš Safolko. Galėsime
valgyti vakarienei.

— Ačiū Dievui. — Džordžas stovėjo prie lango, padėdamas
darbininkams laikyti karnizą. — Nebuvau nusiteikęs žuviai su
bulvytėmis.

— Nebūk toks snobas, mielas. Esu tikra, kad šiame mies-
telyje ruošama puiki žuvis su bulvytėmis, ar taip, mergaitės?

— Mes net nežinome, — skubiai išbėrė Silija. — Valgome
tik geruose restoranuose.

Lotė prikando liežuvį, prisiminusi, kaip praeitą šeštadienį
sėdėjo prie jūros su broliais Vesterhauzais ir iš taukuoto laikraš-
čio valgė rają.

— Žinoma, — jos balsas buvo žemas, niūrus, su nežymiu

akcentu. — Šaunuolės. Na, mergaitės. Jūs man pasakykite, koks yra geriausias dalykas, dėl kurio verta gyventi Mereme?

Silija ir Lotė įsistebeilijo viena į kitą.

— Kažin ko čia nerasite, — pradėjo Silija. — Tiesą sakant, čia ganėtinai nuobodu. Turime teniso klubą, bet žiemą jis uždarytas. Ir kino teatrą, bet kino mechanikas dažnai serga ir nėra kam jį pakeisti. Jei norite ko nors ypatingo, turite važiuoti į Londoną. Dauguma iš mūsų taip darome. Na, jei norime tikrai gerai praleisti vakarą — apsilankyti teatre ar tikrai aukštos klasės restorane... — Silija kalbėjo per greitai, stengėsi atrodyti nerūpestinga, bet pati susipainiojo savo meluose.

Lotė pažvelgė Adelinai į veidą: kupina susidomėjimo jos šypsena spėjo apsiblausti ir mergina ėmė baimintis, kad moteris jomis nenusiviltų.

— Jūra, — netikėtai pasakė Lotė.

Adelina atsigręžė į Lotę, jos antakiai kilstelėjo.

— Jūra, — pakartojė Lotė, stengdamasi nepastebėti nirusaus Silijos veido. — Noriu pasakyti — gyvenimas pajūryje. Tai yra visų geriausias dalykas. Nuolat girdėti tolimą jos ošimą, uosti, vaikščioti palei krantą ir matyti žemės linkį... ir žvelgiant į tolį žinoti, kad po vandeniui plyti mįslingas neregėtas pasaulis, kurio niekada nepažinsime. Tai tartum neįmenama paslaptis tiesiai tau po nosimi... Ir audros. Kai bangos tokios aukštos, jog persirita per krantinę, ir vėjas lenkia medžius taip, jog šie gula prie žemės tartum žolynai; kai gali stebėti audrą pro langą sėdėdama sausame, šiltame ir jaukiame kambaryje... — ji užsikirto ir dirstelėjo į maištingą Silijos veidą. — Bent man tai patinka.

Tylą stebėtinai garsiai skrodė Lotės alsavimas.

— Nuostabu, — atsakė Adelina nutęsdama žodį ir taip įsipitrijo Lotei į akis, jog ši nuraudo. — Aš jau netveriu džiaugsmu, kad čia atvažiuome.